

MIRCEA D. MATEI LA 80 DE ANI

În vara anului 1951, la Suceava a luat ființă, sub conducerea profesorului Ion Nestor, primul șantier de arheologie medievală din România, șantier la care au participat arheologi, istorici, istorici de artă, precum și numeroși studenți. La Suceava a funcționat șantierul școală unde s-a format prima generație de arheologi medieviști din România. Se poate spune că, în condițiile de pionierat în care a funcționat șantierul arheologic de la Suceava, aici, la Cetatea de Scaun, Câmpul Șanțurilor, Șcheia, Curtea Domnească, Șipot, Drumul Național etc., atât profesorii cât și studenții au învățat, au acumulat cunoștințe și observații noi care au dus la mai buna cunoaștere a istoriei românilor.

Între studenții care au participat la lucrările șantierului arheologic de la Suceava, încă din anul 1951 se afla și Mircea D. Matei, tânărul care își va lega viața personală și activitatea științifică de numele acestui oraș. Tânărul cercetător este cooptat, în anul 1954, alături de Bucur Mitrea și Gheorghe Diaconu, în colectivul care a condus lucrările șantierului arheologic de la Suceava. În perioada anilor 1955–1956, Mircea D. Matei va participa la primele două campanii de cercetările arheologice de la Mănăstirea Putna, prilejuite de preconizatele lucrări de restaurare. Din anul 1959, Mircea D. Matei va conduce, în calitate de responsabil, șantierul arheologic de la Suceava, înlocuindu-l pe mentorul său, profesorul Ion Nestor. În urma stagiului de pregătire petrecut la Leningrad, Mircea D. Matei își va susține teza de doctorat cu tema *Orașul Suceava până la mijlocul secolului XVI*, lucrare care, adusă la zi ca informație științifică, va fi publicată în anul 1989, la Editura Academiei. La Suceava, Mircea D. Matei va efectua cercetări la Cetatea de Scaun, Câmpul Șanțurilor, Șipot, sectorul oraș.

În paralel cu activitatea sa de la Suceava, profesorul Mircea D. Matei a condus cercetări arheologice și în alte locuri din Moldova, fiind descoperite cetatea de pământ de la Bârlad, fortificația de pământ și lemn de la Roman, cetatea de piatră construită de Ștefan cel Mare la Gâdinți, locuirea din secolele XII–XIV de la Siret, necropola aferentă Bisericii Precista din Galați.

Deceniul opt al secolului trecut a fost unul din cele mai fructuoase din cariera profesorului Mircea D. Matei. Sub conducerea sa au fost efectuate cercetări la Mănăstirea Putna (zona de nord a zidului de incintă cu chiliile, Casa Domnească), precum și la Curtea Domnească din Suceava. Din anul 1975, Mircea D. Matei, împreună cu tânărul său discipol Emil I. Emandi, va iniția ample cercetări perieghetice și săpături arheologice sistematice pe Valea Moldovei și în bazinul Șomuzului Mare, în zona satelor Berchișești, Vornicenii Mari, Liteni, Zaharești, cercetări soldate cu descoperirea vestigiilor curții și bisericii ctitorite de vornicul Oană de la Tulova.

După anul 1990, profesorul Mircea D. Matei se va implica în cercetarea bisericilor Sfântul Ioan Botezătorul (Coconilor) și Sfântul Gheorghe (Mirăuți) din Suceava, prima catedrală mitropolitană a Moldovei. Cercetările de la Mirăuți, efectuate în perioada anilor 1992–1997, au dus la descoperirea atât a vestigiilor primei biserici, ctitorită la sfârșitul secolului XIV de Petru I, cât și a unui valoros inventar funerar textil.

Activitatea de arheolog de teren a fost fericit completată de lucrările elaborate de profesorul Mircea D. Matei, lucrări științifice sau de popularizare, care au fost realizate având la bază rezultatele cercetărilor întreprinse pe parcursul unei jumătăți de secol, în Moldova. Să reamintim, în suită, volumele sale: *Contribuții arheologice la istoria orașului Suceava*, București, 1963; *Cetatea de Scaun a Sucevei*, București, 1965 (în colaborare cu Al. Andronic); *Studii de istorie orășenească medievală (Moldova, sec. XIV–XVI)*, Suceava, 1970; *Habitatul medieval rural din Valea Moldovei și din bazinul Șomuzului Mare (Secolele XI–XVII)*, București, 1982 (în colaborare cu Emil I. Emandi); *Cercetări arheologice privind habitatul medieval rural din bazinul superior al Șomuzului Mare și al Moldovei (secolele XIV–XVII)*, Suceava, 1982 (în colaborare cu Emil I. Emandi, Octav Monoranu); *Cetatea de Scaun și Curtea domnească din Suceava*, București, 1988 (în colaborare cu Emil I. Emandi); *Civilizație urbană medievală românească. Contribuții (Suceava până la mijlocul secolului al XVI-lea)*, București, 1989; *Geneză și evoluție urbană în Moldova și Țara Românească. Până în secolul XVII*, Iași, 1997; *Cetatea de pământ de la Bârlad. Monografie arheologică*, Târgoviște, 2002 (în colaborare cu Lucian Chițescu). Lucrarea *Habitatul medieval rural din Valea Moldovei și din bazinul Șomuzului Mare (Secolele XI–XVII)*, scrisă în colaborare cu regretatul său discipol Emil I. Emandi și apărută la Editura Academiei, a fost încununată cu *Premiul Nicolae Bălcescu al Academiei Române*.

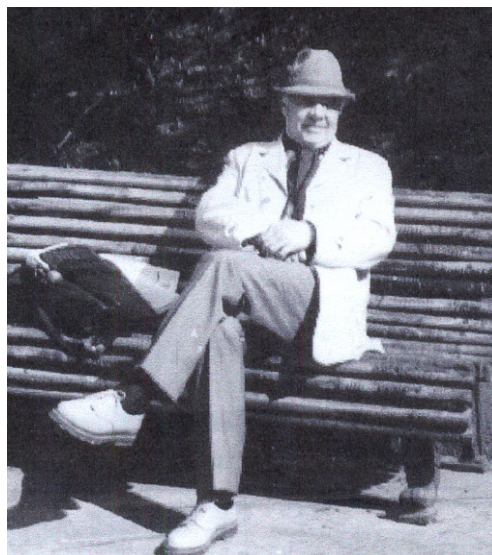
Dar Suceava nu a fost pentru profesorul Mircea D. Matei doar locul unde și-a desfășurat prestigioasa sa activitate științifică. Tânărul cercetător și-a găsit aici perechea, soția iubitoare care l-a însoțit de-a lungul întregii sale cariere, în toate campaniile de cercetare arheologică, care i-a fost mereu un sprijin și i-a dăruit un fiu.

Orașul Suceava i-a fost recunoscător cercetătorului care și-a dedicat activitatea cercetării trecutului acestui colț de Moldovă medievală. În anul 1997, Consiliul local și Primăria Suceava i-au acordat profesorului Mircea D. Matei titlul de cetățean de onoare. În primăvara anului 2007, Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava îi acorda arheologului Mircea D. Matei titlul de *doctor honoris causa*, ca o încununare a activității științifice de cercetare a istorie bătrânei reședințe voievodale.

Acum, când profesorul Mircea D. Matei împlinește frumoasa vârstă de 80 de ani, prietenii și colaboratorii îi urează un sincer: „LA MULȚI ANI!”

PARASCHIVA-VICTORIA BATARIUC

DR. NICOLAE CONSTANTINESCU LA 80 DE ANI

La începutul anului 2009, istoricul și arheologul Nicolae Constantinescu a împlinit 80 de ani. Cunoscut și apreciat pentru bogata și îndelungată sa activitate în investigarea Evului Mediu din Țările Române, dr. Nicolae Constantinescu este considerat astăzi unul dintre cei mai valoroși specialiști din țară, contribuțiile sale fiind de mult și unanim apreciate de istoriografia românească și de peste hotare.

Animat de o ardentă pasiune pentru descifrarea tainelor unei perioade istorice deosebit de bogate în evenimente, cum este aceea a Evului Mediu, înzestrat cu remarcabile calități intelectuale și morale, spirit deschis dialogului și ideilor novatoare, dr. Nicolae Constantinescu s-a dedicat cu tenacitate și interes profesiei alese, rezultatele obținute de-a lungul multor decenii răsplătindu-i cum se cuvine eforturile, dragostea sa pentru aflarea adevărului istoric.

În ampla sa activitate a investigat temeinic, cu deplină competență și responsabilitate profesională, importante monumente laice și religioase, centre urbane și rurale, cetăți și fortificații, acoperind astfel o arie geografică deosebit de întinsă, cuprinzând practic zone din toate provinciile românești.

Nicolae Constantinescu s-a născut la 28 ianuarie 1929 în localitatea Năpădeni-Bălți, raionul Ungheni, din Republica Moldova. Fiu al unei distinse familii de intelectuali (tatăl preot), cu ascendență în rândurile unor cunoscuți reprezentanți ai boierimii moldovene de dincoace și de dincolo de Prut, Nicolae Constantinescu a avut parte de o aleasă educație, care i-a imprimat pasiunea pentru istoria neamului românesc.

Obligat, după decesul tatălui, să se refugieze, după anul 1941, în România, tânărul elev de atunci a trebuit să opteze, pe rând, pentru studii la Seminarul Teologic din Roman, cel din Chișinău (după o scurtă reîntoarcere) și cel din București, precum și la liceele *Spiru Haret* și *Mihai Viteazul* din București, cursuri liceale pe care le-a absolvit în anul 1948.

Cu începere din 1949 și până în 1953 a urmat cursurile Facultății de istorie a Universității din București, având ca îndrumători renumiți profesori, printre care Andrei Oțetea, Ion Nestor, Emil Condurachi, Dionisie Pippidi, Gheorghe Ștefan și Alexandru Elian, de la care a deprins dragostea pentru profesia aleasă, rigoarea în cercetare, spiritul comunicării și al dialogului, nu în ultimul rând și perseverența în încercarea de a elucida problemele studiate.

Atras încă de pe băncile facultății de cercetările arheologice, în general, dr. Nicolae Constantinescu a participat la lucrările unor importante șantiere arheologice, precum cele de la Poiana-Galați și Sărata Monteoru-Buzău, unde a căpătat primele experiențe în investigațiile de teren.

După terminarea facultății a fost numit, prin concurs, cercetător științific, la Secția feudală din cadrul Muzeului Național de Antichități (devenit, ulterior, Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*), unde, datorită activității depuse și a rezultatelor obținute, a ocupat treptat funcțiile de cercetător științific gradul III, gradul II și gradul I.

În anul 1970 și-a susținut, la Universitatea *Babeș Bolyai* din Cluj-Napoca, o valoroasă teză de doctorat, sub conducerea academicianului Ștefan Pascu, intitulată *Coconi. Contribuții la istoria satului medieval dispărut din Țara Românească în secolele XIV–XVI*. Ulterior, teza a fost publicată cu titlul *Coconi. Un sat din Câmpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrân. Studiu arheologic și istoric*, Cluj-Napoca, la editura Academiei Române, în anul 1972, lucrare excelent primită de istoriografia română, pentru care autorul a fost onorat cu *Premiul Vasile Pârvan al Academiei Române* (1972).

De-a lungul anilor, dr. Nicolae Constantinescu a întreprins cercetări arheologice sistematice în importante obiective datând din perioada Evului Mediu, precum cele de la Șcheia- Suceava, Cetatea Namțului, Mănăstirile Putna, Probota și Slatina, la Ceahlău, Hangu și Piatra Neamț, în Moldova, sau la Târgușor-Ploiești, Mănăstirile Cotmeana și Brâncoveni, la Curtea Domnească din Târgoviște, Curtea de Argeș, la Orșova și Ada Kaleh, în Muntenia și Oltenia. În anii din urmă a efectuat ample investigații arheologice și în Republica Moldova, cercetând cu remarcabile rezultate cunoscuta mănăstire Căpriană.

Paralel cu cercetările de teren, dr. Nicolae Constantinescu s-a preocupat constant de elucidarea unor importante aspecte privind viața economică, social-culturală și politică din unele centre medievale urbane, precum cele de la Suceava, Târgoviște sau Curtea de Argeș, dar și din satul medieval din Țările Române. Rezultatele obținute ca urmare a amplelor și stăruitoarelor sale cercetări le-a valorificat exemplar, de-a lungul anilor, prin intermediul unor monografii, sinteze, articole și note ce constituie valoroase puncte de referință în istoriografia românească. Dintre cele mai importante, trebuie reținute monografiile și sintezele referitoare la monumentele de la Coconi, Șcheia, Târgoviște, Curtea de Argeș și Căpriană. De asemenea, a adus substanțiale contribuții la realizarea unor sinteze, precum *Istoria Militară a Poporului Român*, *Istoria Românilor*, vol. III, *Atlasul Complex Porțile de Fier*, *Atlasul antropologic al Olteniei și altele*.

Bun cunoscător al izvoarelor scrise din Evul Mediu, atent și competent cercetător de teren, împătimit al investigațiilor istorice, dr. Nicolae Constantinescu este, neîndoind, unul dintre cei mai valoroși specialiști ai istoriei Evului Mediu românesc. Spirit deschis dialogului, generos, totdeauna dornic să fie util și prezent în activitatea de cercetare, dr. Nicolae Constantinescu și-a câștigat un bine meritat respect din partea specialiștilor români și din străinătate, dar și din partea tinerilor arheologi pe care îi îndrumă, în calitate de conducător de doctorate, sau pe șantierele arheologice.

La împlinirea vârstei de 80 de ani, prietenii și colegii din Institutul de Arheologie din Iași îi urează multă sănătate și putere de muncă, pentru a putea aduce noi și importante contribuții la mai buna cunoaștere a istoriei țării noastre.

DAN GH.TEODOR

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Monografii și sinteze

- Curtea Domnească din Târgoviște*, București, Ed. Meridiane, 1965, 88 p. (în colab. cu Cr. Moiescu).
Cetatea Șcheia. Monografie arheologică, București, Ed. Academiei, 1970, 170 p. (în colab. cu Gh. Diaconu).
Coconi. Un sat din Câmpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrân. Studiu arheologic și istoric., București, Ed. Academiei, 1972, 312 p.
Mircea cel Bătrân, Ed. Militară, 1981, 174 p.
Curtea de Argeș (1200–1400). Asupra începuturilor Țării Românești, București, Ed. Academiei, 1984, 194 p.
Mănăstirea Putna, București, Ed. Meridiane, 1985, 58 p.
Vladislav I, 1364–1377, București, Ed. Militară, 1986, 164 p.
Căpriană. Repere istorico-arheologice, Chișinău, Ed. Știința, 1996, 112 p. (în colab. cu Gh. Postică).
Târgoviște, reședință voievodală (1400–1700). Cercetări arheologice, 1961–1986, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2009, 250 p. (în colab. cu C. Ionescu, P. Diaconescu, Venera Rădulescu).

Articole

- În legătură cu o siglă de pe un vas din specia cenușie prefeudală de la Târgșor*, în SCIV, IX, 1958, 2, p. 461–468.
Sondajul de la Mănăstirea Cotmeana, în Materiale, V, 1959, p. 665–670 (în colab. Cu I. Barnea).
Sondajele de la Runcu-Grădinari, în Materiale VI, 1959, p. 719–726.
Date noi în legătură cu Cetatea Neamțului, în SCIV, XI, 1960, 1, p.80–105.

- Precizări în legătură cu data construirii bisericii armenesti Zamca-Suceava*, în *Studii și Cercetări de Istoria Artei*, 2, 1961, p. 363–379.
- Observații asupra satului fortificat din Țara Românească în secolele XIV–XV. Așezarea de la Coconi, r. Oltenița*, în *SCIV*, XIII, 1962, 1, p. 59–79.
- Issledovanija v sele Kokoni i vopros o derevne v Valahi v XIV–XV vv*, în *Dacia*, NS, VI, 1962, p. 337–355.
- Din nou în problema Cetății Neamțului*, în *SCIV*, XIV, 1963, 1, p. 217–223.
- Contribuții arheologice asupra Curții Domnești din Târgoviște, sec. XIV–XVII*, în *SCIV*, XV, 1964, 2, p. 225–240.
- Le stade et les perspectives de la recherche archéologique du village médiéval de Roumanie*, în *Dacia*, NS, VIII, 1964, p. 265–278.
- Cercetările arheologice de la Cozia*, în *Mitropolia Olteniei*, XVI, 1965, 7–8, p. 587–601.
- Cetatea de pământ din secolul al XIV-lea de la Frumoasa, r. Zimnicea*, în *SCIV*, XVI, 1965, 4, p. 731–743.
- Un tezaur feudal de obiecte de podoabă și monede de pe valea Teleormanului*, în *SCIV*, 17, 1966, 3, p. 551–555.
- Betrachtungen über einigen Gefässformen in Muntenien aus der Zeit Mirceas des Alten*, în *Dacia*, NS, X, 1966, p. 372–382.
- Satul medieval dispărut și cercetarea europeană actuală*, în *SCIV* 18, 1967, 2, p. 361–375.
- Considérations sur les tombes princières de Târgoviște*, în *Dacia*, NS, XI, 1967, p. 301–319 (în colab. cu Cr. Moisesescu și D. Nicolăescu Plopșor).
- Romania, The deserted medieval village research group*, în *DMRVG*, 14th Annual Report, 1966, Reports from foreign representatives, Londra, 1967, p. 38–40.
- Cercetarea arheologică de la Curtea Domnească din Argeș, 1967*, în *Muzeul Județean Argeș – Studii și Comunicări*, II, 1969, p. 123–128.
- Note și cercetări istorice asupra Curții feudale de la Tîrșor, secolele XV–XVII*, în *SCIVA*, 20, 1969, 1, p. 83–100.
- Satele medievale din județul Argeș până la anul 1500. Încercări de geografie istorică*, în *Muzeul Județean Argeș. Studii și Comunicări*, II, 1969, p. 167–178.
- O operă necunoscută a sculptorului Elias Nicolai: întâia piatră de mormânt a voievodului Matei Basarab aflată la Târgoviște*, în *Studii și Comunicări – Muzeul Bruckenthal, Sibiu*, XIV, 1969.
- La résidence d' Argeș des voievodes roumains des XIIIe-XIVe siècles. Problèmes de chronologie à la lumière de récentes recherches archéologiques*, în *RÉESE*, VIII, 1970, 1, p. 5–31.
- Curtea domnească din Argeș. Probleme de geneză și evoluție*, în *BMI*, III, 1971, p. 14–23.
- Asupra habitatului urban de la Târgoviște înainte de 1394. Repere din vatra Curții Domnești*, în *SCIVA*, 31, 1980, 1, p. 53–75 (în colab. cu C. Ionescu).
- Die Chronologie der Denkmäler im Furstenhof Argeș (13.–14.Jhr) und ihre historische Bedeutung*, în *Dacoromania*, 4, Freiburg- München, 1977–1978, p. 257–282 (versiunea română în *Revista de Istorie*, 4, 1981, p. 681–701).
- Habitatul urban și rural din Țara Românească până în anul 1500*, în *ASSP, Științele sociale și politice în România, Progrese și Realizări*, p. 43–46.
- Basarab I și contribuția sa la consolidarea Țării Românești*, în *AIIA „A.D. Xenopol”* XXIII, 2, 1986, p. 553–570.
- Cercetările arheologice de la Curtea Domnească de la Târgoviște*, în *ASSP. Documente recent descoperite și informații arheologice*, București, 1987, p. 68–78.
- Puncte de vedere despre datarea bătăliei de la Rovine (17 mai 1395)*, în *Revista Istorică*, 1, 1990, 7, p. 782–802.
- Nicolae Alexandru voievod-Iachint de Vicina sau despre rosturile argeșene ale momentului istoric 1359*, în *Argesis-Istorie*, XI, 2002, p. 137–146.
- Săpături de salvare la Curtea de Argeș (1983–1984)*, în *Argesis-Istorie*, XII, 2003, p. 165–176, (în colab. cu Sp.Cristoceia și R. Mascheo).
- Fiction chronologique – destin historiographique: Rovine, 17 mai 1395*, în *Argesis/ Istorie*, XIII, 2004, p. 177–194 (I) și XIV, 2005, p. 301–314 (II).
- O evocare: Dimitrie Onciul și vatra istorică a Argeșului (150 de ani de la naștere)*, în *Argesis/ Istorie*, XV, 2006, p. 219–228.

Alte colaborări.

- Atlasul antropologic al Olteniei*, București, Ed. Academiei, 1968.
- Cercetări arheologice din zona Porțile de Fier*, Craiova, Ed. Academiei, 1968.
- Cercetări arheologice de suprafață de-a lungul Oltului între Căineni și Drăgășani*, Craiova, 1969.
- Atlasul complex Porțile de Fier*, București Ed. Academiei, 1972.
- Istoria militară a poporului român*, vol. II, București, Ed. Militară, 1986.
- Istoria Românilor III*, București, Ed. Enciclopedică, 2001., p. 361–379, 562–598 (în colab. cu Șt. Pascu, R. Popa, V. Spinei, Șt. Olteanu, M. D. Matei, Șt. Ștefănescu).

De asemenea, a publicat numeroase recenzii și note în reviste de specialitate.

ADRIAN PORUCIUC LA 60 DE ANI

Archaeolinguistica este titlul unei cărți semnate de Adrian Poruciuc; domeniul respectiv este însă și o invariantă definitorie a preocupărilor sale proteice, subsumate unei viziuni integratoare – mult prea rar întâlnite în cultura noastră științifică - în care lingvistica se află într-o permanentă și atât de necesară corelare cu arheologia, cu pre- și protoistoria, cu istoria, în general. O astfel de abordare este cu atât mai binevenită cu cât contribuie la atenuarea relativului declin, la noi, al lingvisticii, în câmpul cercetărilor interdisciplinare vizând reconstituirea umanității în devenirea sa, în multiplicitatea ipostazelor sale. Chiar dacă, uneori, riscurile unor asemenea cercetări nu pot fi trecute cu vederea, ele sunt de preferat, credem, demersurilor tradiționaliste, cărora nu li se poate reproșa nimic în afara faptului că nu aduc nimic nou, că sunt sufocant de repetitive și sugrumate de o erudiție nefuncțională, cu rosturi greu de deslușit, dacă nu chiar inexistente.

Adrian Poruciuc s-a născut la 1 martie 1948 în satul Vladomira, com. Trifești, jud. Iași. Dacă primii pași în lumea cunoașterii îi face la Școala Primară din satul natal, începând din 1959 și până în 1966 este elev la Liceul Internat „Costache Negruzzi” din Iași, iar între 1966 și 1971 urmează cursurile Facultății de Filologie, Universitatea “Al. I. Cuza” din Iași (specializarea engleză-română). După finalizarea studiilor universitare este repartizat, în același an, ca asistent stagiar la Catedra de engleză a aceleiași universități. Admis la doctorat în 1976, este confirmat doctor în filologie în 1983. Cariera universitară își accelerează ritmul după 1990, astfel încât, în 1998 ajunge, prin concurs, profesor la aceeași catedră. În paralel, activează ca cercetător la Institutul Român de Tracologie și, din 2005, la Institutul de Arheologie, filiala Iași a Academiei Române, în programul de cercetare referitor la Evul Mediu timpuriu.

Preocupările de natură didactică sunt de natura strictă a specialității (cursuri de istorie a limbii engleze, gramatică comparată a limbilor germanice, filologie germanică, engleză veche), dar și de lingvistică indoeuropeană. La Universitatea din Suceava predă ca profesor asociat între 2000 și 2004 cursuri de germanistică, glotogenetică, substratul limbii române, iar la cea din Bacău de istoria limbii engleze și filologie comparată. Din 2004 este invitat să susțină cursuri pe teme « rasă și etnie » și « multiculturalism » în cadrul Facultății de Filozofie și, respectiv, al Centrului de Studii Egeo-Mediteraneene din cadrul universității ieșene.

Competențele sale din domeniul limbilor străine sunt edificatoare pentru larga sa deschidere lingvistică. Adrian Poruciuc este vorbitor de engleză, germană, inclusiv dialectul săsesc, franceză, italiană, la care se adaugă la un nivel inferior suedeza, rusa și romeii, iar de pe poziția de lingvist a studiat individual engleza veche și medie, gotica, vechea germană de sus, dialectele săsești din zona Agnita-Sibiu, vechea scandinavă, latina, greaca veche, bulgara, maghiara, albaneza, egipteană veche, ceea ce nu a putut decât să îmbogățească baza epistemică a cursurilor proprii de filologie comparată și lingvistică indoeuropeană.

După 1989, beneficiază de o serie de stagii de documentare în străinătate, dintre care unele acordate de fundații reputeate. Astfel, în perioada septembrie 1990 – iunie 1992, ca Fulbright Visiting Scholar, se

specializează în indoeuropeanistică și balcanistică la University of Chicago, unde este asociat cu reputatul profesor Eric Hamp de la Departamentul de lingvistică, colaborând totodată cu departamentele de anglistică, antropologie, slavistică și istorie a religiilor (Catedra « Mircea Eliade »).

În domeniul cercetării științifice, specializarea sa în domeniile indoeuropean și (paleo)balcanic, efectuată între anii 1983 și 1988 în țară și între 1990–1992 în SUA, face foarte eficientă și profesionistă colaborarea sa cu Institutul Român de Tracologie, unde i se oferă jumătate de normă în cumul ca cercetător principal II (filolog) și unde este ales membru în Consiliul Științific al Institutului. Până în 2003, când Institutul este desființat, publică în revista acestuia, *Thraco-Dacica*, în continuarea unor preocupări ale ilustrului lingvist ieșean Gheorghe Ivănescu, studii și articole privitoare la onomastica de substrat a limbii române și la elemente lexicale « egiptoide » moștenite de anumite limbi europene din idiomuri preistorice de substrat. Comunicările prezentate de Adrian Poruciuc cu prilejul diferitelor manifestări organizate de ITR (e.g. reuniunile anuale ale Comisiei Internaționale pentru Promovarea Studiilor Indoeuropene și Tracice – Mangalia, 1994–2003, al 7-lea Congres Internațional de Tracologie, Constanța-Mangalia-Tulcea, 20–26 mai 1996) s-au făcut întotdeauna remarcate prin vastitatea cuprinderii, erudiție și înalt nivel științific.

Membru în Consiliul Facultății de Litere, membru în Senatul Universității „Al. I. Cuza” (2000–2004), prodecan (1998–2007), iar din 2008 director al Departamentului de Limbi Străine al aceleiași facultăți, Adrian Poruciuc a onorat *aequo animo* și cu înțelepciune aceste funcții eligibile. Meritele sale profesionale și organizatorice nu au întârziat să fie recunoscute și pe plan internațional: între 1994 și 2003 este membru în Comisia Internațională pentru Promovarea Studiilor Indoeuropene și Tracice (cu sediul în Mangalia), din 2000 membru în International Council of Indo-European and Thracian Studies, iar din 2004 este partener (ca reprezentant al Universității „Al. I. Cuza”) în proiectul ENLU, al Consiliului European pentru Limbi.

Prezența sa a fost remarcată la colocviile și congresele internaționale (de lingvistică, anglistică, germanistică, românistică, indoeuropeanistică, tracologie) organizate la Sofia, Columbus, Los Angeles, Chicago, Washington D.C., Oxford, Vilnius, Ankara, Berlin, Freiburg im Breisgau, Bogliasco (Genova), Novi Sad, Rila, Komotini, unde, de multe ori, trebuie notat, a ocupat poziții de membru în prezidiu sau de moderator; este organizator pe plan național al unor colocvii internaționale, precum cele de la Piatra Neamț și Iași. A susținut, de asemenea, prelegeri la Universitățile din Evansville, Indiana, Chicago, Freiburg im Breisgau, Tirana, Angers, Sofia, München, Tenerife, Nancy. Prezențele sale la manifestările științifice naționale și internaționale organizate în România sunt mult prea numeroase spre a fi măcar menționate aici.

Studii și articole semnate de Adrian Poruciuc sunt publicate în reviste de cel mai înalt nivel științific, inclusiv – lucru foarte rar întâlnit în domeniul cercetării umaniste din România - în reviste din străinătate cotate ISI, precum *The Mankind Quarterly* și *The Journal of Indo-European Studies*. Edificatoare este și lista altor reviste din străinătate în care semnează Adrian Poruciuc: *Kurier*, *Limba română*, *Journal of Archaeomythology*, *Orpheus – Journal of Indo-European and Thracian Studies*, *Thracia*, *ReVision*, *Balkanistica*. Deosebit de numeroase sunt și contribuțiile sale incluse în diferite culegeri de studii și articole publicate în străinătate. Este, totodată, colaborator al unor reviste românești reprezentative, precum *Arheologia Moldovei*, *Thraco-Dacica*, *Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza”* din Iași, *Studia Antiqua et Archaeologica*, *Banatica*; numeroase sunt și contribuțiile sale publicate în volume de studii academice din România. O asemenea prezență explică citările semnificative în diverse publicații românești sau străine, precum și includerea în baze de date precum *Bibliografia istorică a României*.

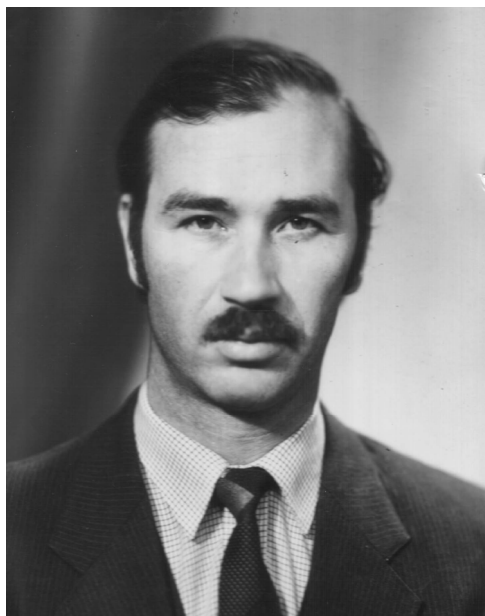
Adrian Poruciuc este o prezență activă și pe plan editorial, fiind membru în colegiile de redacție ale unor volume de studii și reviste; din 1999 coordonează colecția *Anglo-Saxonica*, din cadrul Casei Editoriale *Demiurg* din Iași.

În 1990 fondează Centrul de Studii Indoeuropene și Balcanice de pe lângă Facultatea de Litere a Universității, care a fost dotat, pe cheltuială proprie, cu câteva sute de volume și reviste de specialitate achiziționate din străinătate.

Personalitate proteică, de vastă erudiție și cu multiple deschideri epistemice, înclinat din fire spre cercetări interdisciplinare cu caracter exploratoriu, cu grad de risc pronunțat prin urmare, manifestând o mare energie și caracterizat de elanuri aproape romantice, Adrian Poruciuc este o voce distinctă, am zice chiar singulară, în câmpul cercetării umaniste de la noi, cu o vizibilitate internațională marcată, în continuă creștere. Departe de orice complezență, practică cu prilejul unor asemenea momente sărbătorești, convingerea noastră este că Profesorul și Cercetătorul Adrian Poruciuc se află și acum, la împlinirea a 60 de ani, la începutul realizării altor noi proiecte de mare anvergură, la începutul unor noi zări și etape, în plină forță creatoare !

MARIUS-TIBERIU ALEXIANU

PROF. UNIV. DR. HABIL. ILIE BORZIAN LA 60 DE ANI

Dr. Ilie Borzian, cercetător științific principal la Institutul de Arheologie – Chișinău al Academiei de Științe, profesor la Universitatea Liberă Internațională a R. Moldova (ULIM), este, fără îndoială, un om vrednic; vrednic prin numeroasele volume de autor, redactate și tipărite, prin cele peste 100 de studii publicate în literatura de specialitate, prin cercetările arheologice de teren, efectuate pe întregul spațiu geografic dintre Prut și Nistru; vrednic de dragostea și prețuirea noastră, a tuturor celor care îl cunoaștem.

Născut la 22 iulie 1948, dr. Ilie Borzian a făcut studiile la Facultatea de Istorie a Universității din Chișinău; a urmat specializarea prin doctoratură la Institutul de Arheologie din Sankt Petersburg, sub îndrumarea savantului P. I. Boriskovski, pe care noi l-am numit *Patriarhul* Paleoliticului din Rusia și din țările vecine acesteia. În 1978 a susținut Teza de doctorat *Paleoliticul superior din Nord-Vestul R. Moldova*, iar în iarna anului 2008 a promovat examenul de docență (Doctorat de Stat, în unele țări din vestul Europei), tot la Chișinău, sub autoritatea științifică a unei comisii internaționale, de specialiști de înalt prestigiu științific, cu teza: *Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistrean*.

Întreaga sa viață științifică a fost prezentată în condiții excelente, în volumul *Ilie Borzian – Bibliografie la 60 de ani*, tipărit la Chișinău (2008), în Colecția *Universitaria*, Fascicola XXXII, de aceea noi nu vom relua CV-ul colegului și prietenului nostru de la Chișinău. Dar trebuie să constatăm că ULIM știe să-și respecte colaboratorii, consacrand celor mai importante personalități ale sale câte un volum special, bio-bibliografic. În ceea ce îl privește pe acest mare specialist al Preistoriei din spațiul geografic cuprins între Prut și Nistru, apreciem că dr. habilitat Gh. Postică, directorul Institutului de Istorie și Științe Politice din cadrul ULIM, are mare dreptate când îl numește pe Ilie Borzian savant de notorietate internațională. Mărturiile ale acestei aprecieri le constituie cooptarea sa ca membru al Comitetului Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Preistorice și Protoistorice (UISPP), membru în Comisia a VIII-a, Paleolitic Superior, a UISPP, participant activ la viața științifică internațională, prin comunicările, extrem de importante, susținute la numeroase manifestări științifice din Belgia, Italia, Spania, USA, România, Rusia, Ucraina; nu în ultimul rând se cuvine să apreciem faptul că, dacă în prezent spațiul geografic al R. Moldova nu mai constituie o *pată albă* pe harta arheologică a Preistoriei Europei, meritul îl are colegul nostru, dr. Ilie Borzian. Tot lui îi datorăm, chiar în nume personal,

posibilitatea de a fi încheiat, în condiții științifice deosebite, studierea și valorificarea locuirilor paleolitice din spațiul dintre Nistru și Tisa, prin trei volume de autor (Paleoliticul inferior și mijlociu, Paleoliticul superior vechi și Paleoliticul superior recent), având acum în studiu locuirile epipaleolitice-mezolitice din același spațiu geografic.

Am colaborat cu Ilie Borziac de pe poziții de totală înțelegere și prietenie, pe șantierele celor mai importante stațiuni paleolitice pluristratificate dintre Prut și Nistru: Mitoc-Malu Galben, pe Prut, Cosăuți și Molodova, pe Nistru. În acest sens, ne face plăcere să amintim că, la 70 de ani de la descoperirea mării stațiuni de la Molodova (acum în Ucraina), de către N. N. Moroșan, noi doi am fost primii români care am reînăunat cercetările arheologice de aici, în 1997, în cadrul unui important Proiect INTAS, al UE, cu specialiști din Franța, Belgia și Ucraina. De asemenea, în cadrul aceleiași Proiect internațional de cercetare pluridisciplinară, după încheierea cercetărilor de la Mitoc-Malu Galben, Ilie Borziac a avut deosebita disponibilitate de colaborare, invitând colectivul româno-belgian la săpăturile sale de la Cosăuți. În felul acesta, după mai mulți ani de intervenții arheologice și studii interdisciplinare, am reușit să demonstrăm existența unor posibile pendulări și a continuității de locuire Nistru (Molodova) – Prut (Mitoc-Malu Galben) – Nistru (Cosăuți), într-un interval de timp de aproximativ 25 de milenii. Prezența noastră, cu descoperirile, aparținând Paleoliticului superior din România și R. Moldova, în paginile publicației periodice *Le Paléolithique supérieur Européen. Bilan quinquennal*, tipărită cu ocazia congreselor internaționale ale UISPP, în binecunoscuta serie ERAUL, editată de M. Otte, constituie dovada colaborărilor științifice.

Dr. Ilie Borziac este, prin excelență, cel mai bun cunoscător al Paleoliticului superior din spațiul geografic cuprins între Prut și Nistru, dar în egală măsură el cunoaște foarte bine și realitățile arheologice paleolitice de pe teritoriul României, al Ucrainei și al unei întinse suprafețe din spațiul rusesc, prin prezența la cercetările arheologice din cele mai importante stațiuni paleolitice din acest imens spațiu geografic continental. El este descoperitorul celor mai multe stațiuni paleolitice uni- sau pluristratificate situate între Prut și Nistru. Această istovitoare muncă de investigații arheologice de teren a fost începută de Ilie Borziac încă din vremea studenției și a fost continuată fără întrerupere de-a lungul carierei sale științifice. În felul acesta, el își poate asuma paternitatea descoperirii a nu mai puțin de 200 stațiuni arheologice preistorice (și nu numai, dar marea majoritate sunt paleolitice), printre care ne face plăcere să le amintim pe acelea de la Buzdugeni I și II, Trinca III și Trinca-Izvorul lui Luca, Cosăuți (care l-au făcut cunoscut în mediul cercetărilor paleolitice europene), Ciuntu, Sărături, Podgori, Corpoaci și Corpaci-Măs, dar a cercetat, prin săpături sistematice și alte situri paleolitice, printre care le putem menționa (în afară de Cosăuți și Molodova), pe acelea de la Climăuți II, Gordinești, Costești, rezultatele acestor cercetări, alături de multe altele, fiind valorificate științific în cele peste 240 de lucrări realizate și tipărite, singur sau în colaborare. În acest sens, trebuie să mai menționăm faptul că Ilie Borziac este unul dintre cei mai onești specialiști în domeniul arheologiei, mai ales prin faptul că a îndrumat activitatea unor tineri cercetători, a oferit, cu generozitate, posibilitatea colaborării, în țara sa și peste hotarele ei, a pus la dispoziția altor specialiști propriile materiale arheologice spre cercetare și valorificare științifică.

Ilie Borziac este în permanență un optimist, mereu binevoitor față de colegi și prieteni (mai ales față de cei mai tineri), de mare competență științifică, fin intelectual și observator al vieții cotidiene, dar și în ceea ce privește incompetențele cu care se întâlnește destul de des (și pe care le „taxează” cu mult umor), pedant uneori, dar foarte chibzuit și organizator de excepție al activităților pe șantierele de săpături arheologice. Este de un umor contagios când povestește evenimente, episoade din propria sa copilărie (mi-a povestit cu mult haz cum, pe când, copil fiind, era trimis cu vitele la păscut și „trata” vițelul cu un amestec de lapte cu țuică, pentru ca să aibă timp să citească!!!), dar găsește câte o glumă bună, fără răutate, la adresa unor foști sau actuali colegi, iar când povestește amintiri din viața de student sau de doctorand, ori de pe șantierele arheologice din spațiul geografic unde și-a făcut sau desăvârșit studiile, unde a lucrat ca arheolog, se dovedește a fi plăcut și adevărat filosof.

În încheierea acestor rânduri, ne permitem să cităm caracterizarea ce i-a fost făcută de un prieten comun, regretatul scriitor Andrei Vartic: „La cei 60 de ani, binecuvântați și cu excepționale descoperiri științifice, dar întunecați și cu necruțătoare tragedii, inclusiv personale, arheologul Ilie Borziac este un nume de referință în cercetarea fundamentală a paleoliticului superior european [...] Să-i dorim mult succes, dar și multă sănătate, la acești ani deplin ai tinereții lui maturizate” (*Ilie Borziac la poarta simbioticului*, în volumul menționat, p. 23).

VASILE CHIRICA

IONEL CÂNDEA LA 60 DE ANI

Născut în data de 25 februarie 1949 în localitatea Măcin (construită pe ruinele anticului Arrubium), așezare cu o interesantă, „colorată” etnic și insuficient cunoscută în istorie, Ionel Căndea își va lega destinul încă din tinerețe de orașul Brăila. A absolvit studiile gimnaziale și liceul „N. Iorga” (fost nr. 3) din urbea dunăreană menționată mai sus. A făcut parte din promoția 1972 a Facultății de Istorie din cadrul Universității din București, ce s-a bucurat de oblăduirea înțeleaptă a mai multor personalități din elita istoriografiei românești. Mulți dintre distinșii universitari aveau să fie omagiați ulterior de către Ionel Căndea sub diferite forme academice, un merit ce se cuvine menționat aici, cu atât mai mult cu cât, apropiindu-se de zilele noastre, se așterne, din ce în ce mai mult, praful uitării magiștrilor pe mintea discipolilor.

„Oficializarea” desăvârșirii pregătirii profesionale a obținut-o la Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași, prin acordarea titlului de „doctor în istorie”, în urma pregătirii și susținerii tezei de doctorat *Evoluția așezării medievale Brăila și a ținutului înconjurător din secolul X până la constituirea raialei*, sub îndrumarea prof. dr. Victor Spinei, membru corespondent al Academiei Române. Calitatea lucrării este inutil a mai fi comentată, de vreme ce a fost încununată, de către Academia Română (1996), cu premiul „Dimitrie Onciul”.

Profunda competență de istoric, axat cu precădere, pe epoca medievală, a dobândit-o, dincolo de tenacitatea-i nativă și arhicunoscută, printr-o solidă pregătire în domeniul arhivisticii (în timpul studenției) și în arheologie (specialitate în care a debutat, conform opiniilor exprimate de alți colegi, la mănăstirea Măxineni între anii 1976–1979). Cu tristețe trebuie menționat aici că, îmbinarea celor două ramuri ale istoriei este – în ultimul timp – din ce în ce mai rar întâlnită la o singură persoană, deși este imperios necesară pentru dezvoltarea cercetării epocii medievale, cu atenție specială pentru spațiul istoric al românilor. Această realizare ar trebui – dacă nu este deja o realitate – să-l situeze pe Ionel Căndea printre modelele de urmat de către reprezentanții generațiilor mai tinere, care aspiră să se înroleze în „corpul istoricilor”. Nu trebuie omis faptul că distinsul coleg a parcurs și mai multe module de perfecționare la Centrul pentru Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii, organizate în cadrul ministerului de resort. Cunoscător al mai multor limbi străine (franceză, rusă, italiană), și-a facilitat accesul și racordurile la istoriografia universală.

Calitățile profesionale și manageriale l-au făcut să devină director al Muzeului Brăilei – din mai 1989 și până în prezent –, instituție unde a început să activeze din septembrie 1975. Sub diriguirea Domniei Sale, Muzeul Brăilei a devenit „de referință în peisajul muzeistic românesc” (dr. Valeriu Sârbu). În susținerea afirmației anterioare vin următoarele: organizarea unei temeinice secții de cercetare în cadrul muzeului; renovarea, dotarea și reorganizarea Muzeului Brăilei, din toate punctele de vedere; reluarea editării revistei de cultură regională *Analele Brăilei* și, nu în ultimul rând, înființarea Editurii „Istros” sub egida instituției, editură care, cel puțin în peisajul cultural românesc, s-a impus rapid și în chip hotărâtor. Sărbătoritul omagiat și prin rândurile de față are și o prodigioasă activitate didactică, el făcând parte din colectivele academice ale Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul Universității „Dunărea de Jos” Galați și facultății de profil de la Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Pitești. Calitatea deosebită a activității desfășurate până în prezent de către prof. dr. Ionel Cândea i-a adus și alte forme de recunoaștere din partea semenilor. Astfel, în anul 2000, International Biographical Centre (Cambridge) i-a conferit un premiu pentru întreaga activitate; Președintele României, în 2004, i-a acordat Ordinul „Meritul cultural” în grad de ofițer; din 2002 a devenit „Cetățean de onoare” al municipiului Brăila și enumerarea ar putea continua.

Colegii de breaslă își fac o datorie de onoare în a-l omagia – și pe această cale – la împlinirea a șase decenii de viață și-i doresc puterea de a-și împlini toate idealurile.

COSTEL CHIRIAC, COSTICĂ ASĂVOAIE

